

szocializációját vizsgáló longitudinális kutatás megalapozására, sőt, a különböző szakos hallgatók „arculatának” a jelzett területeken való, általánosabb jellemzésére is. A kiválasztás, illetve az adatbázishoz kötődő kutatás során alkalmazott módszerek közül e tanulmány a Super-féle munkaérték kérdőív főbb eredményeinek a felvázolására törekszik.

Feltevésünk

A preferált munkaértéket tükrözik a hallgatók szakmai identitásának alakulását, de képet alkothatunk a képzésről, és a szakmáról is. Az eredeti Super értelmezés szerint különbségeket vártunk a képzési szintek között. Super eredményei szerint az alacsonyabb végzettségű szakemberek számára fontosabbak a társas kapcsolatok, mint a magasan kvalifikáltak körében, Szilágyi Klára szakmunkástanulók között azonban ellenkező tendenciákat tapasztalt, inkább az anyagi értékek domináltak (Szilágyi 1987.)

Feltevésünk szerint különbségeket várunk a karok között a szak presztízsének megítélésében, mely befolyásolhatja a munkaértékek alakulását is. A korábbi vizsgálatok eredményei alapján a teljes minta, és az egyes alminták sorrendjei hasonlóan fognak alakulni, de a nagyon eltérő profilú karok adataiban jellegzetes tendenciákra számíthatunk. A vizsgált minta életkori sajátosságai, valamint az, hogy a szakmai identifikáció folyamatának elején tartanak a hallgatók az értékpreferencia alakulásának jellegzetességeit eredményezhetik.

Korábbi elemzések (Fónai – Zolnai – Kiss 2005) eredményeinek a teljes vizsgált időszakkal való összevetése alapján azt várjuk, hogy az elmúlt évek társadalmi folyamatainak és a válságoknak a hatására a hallgatók preferencia rendszerében erősödik a munkával kapcsolatos biztonság és a munkateljesítménynek a szerepe. Ez az összehasonlítás bizonyos mértékig felfogható egyfajta longitudinális elemzésként is, bár annak az érvényességét csökkenti, hogy a két időszak közül a teljes, vizsgált időszak magába foglalja az első periódus eredményeit is.

A Super munkaérték kérdőív főbb eredményei

A mérési eljárásban résztvevő hallgatók a legmagasabb, szinte hasonló mértékben legmagasabbra értékelik azokat a munkákat, melyek jó társas kapcsolatokat biztosítanak számukra, változatosságot, és az önérvényesítés (autonómia) lehetőségét nyújtják számunkra (csaknem 13 értékpont²). Ezekben magas az egyetértés, kevés eltérés mutatható ki mind az egyének, mind a karok között (2 alatti szórás értékek). Ez ellentmond Super tapasztalatának, miszerint a felsőfokú végzettségűek nem tartják fontosnak a humán értékeket a munkájuk során. Meg kell jegyeznünk, hogy a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokban, a német mintában ez a tendencia markánsan meg is jelent. A vizsgálati személyek szakmai szocializációjuk elején állnak, sem az értelmiségi szerepvállalás, sem a szakmai identitás nem markáns még (1. táblázat)

² A korábbi vizsgálatok alapján - melyeket saját eredményeink is alátámasztanak -, az átlagértékek minimum 7-8 és maximum 12-13 átlagértékeket vesznek fel (Szilágyi, 1987.: 7,4-12,4; Kiss, 1999.: 8,4-12,8)

